

Kirkens Nødhjelp

vannmagasin

KIRKENS NØDHJELP
actalliance

Kirkens Nødhjelp kjemper sammen med mennesker og organisasjoner over hele verden for å avskaffe fattigdom og urettferdighet.

Vi gir nødhjelp i katastrofer og jobber langsiktig for utvikling i lokalsamfunn. For å fjerne årsaker til fattigdom påvirker vi samtidig myndigheter, næringsliv og religiøse ledere til å ta riktige beslutninger.

Kirkens Nødhjelp er en felleskirkelig diakonal organisasjon for global rettferdighet. Vårt arbeid utføres uten intensjon om å endre menneskers religiøse tilhørighet.

For å sikre effektivitet og skape resultater er Kirkens Nødhjelp medlem av ACT Alliance, en av verdens største humanitære allianser. Alliansen består av kirkelige organisasjoner over hele verden og samarbeider med organisasjoner uavhengig av religiøs forankring.

Kirkens Nødhjelp - Sammen for en rettferdig verden!

Kirkens Nødhjelps vannmagasin

Ansvarlig redaktør: Ragnhild Toyomasu

Redaktør: Hanne Mathisen

Kontaktinfo: hanne.mathisen@nca.no

I redaksjonen: Håvard Østrem, Kristina Nygaard Dyer, Anette Torjusen, Håvard Bjelland og Siv Holthe Krogh
Andre bidragsytere: Tonje Hellevig, Stefan Storm, Aina Johnsen Renning og Håkon Strøm

Redaksjon avsluttet: 24.06.2021

Grafisk design: Martin Berge

Trykk: Fjellberg

ISSN: 1503-986

Ettertrykk er tillatt når kilde oppgis.

Dette er en spesialutgave av Kirkens Nødhjelp-magasinet med et opplag på 12 500. Vannmagasinet går først og fremst til nye givere. Kirkens Nødhjelp-magasinet utgis 4 ganger i året i et opplag på ca 45 000. Bladet er gratis og sendes til alle givere og støttespillere. Magasinet har lave produksjons- og trykkekostnader.

Endringer?

Skal du flytte, endre adresse, ønsker du informasjon på e-post istedenfor i postkassen, eller får du flere magasinet til samme husstand, men ønsker bare ett? Send en e-post til giver@kirkensnodhjelp.no eller ring 22 09 27 00 kl. 9–15.

Besøksadresse: Bernhard Getz gate 3, 0165 Oslo

Postadresse: Pb. 7100, St. Olavs Plass, 0130 Oslo

Telefon: 22 09 27 00 E-post: giver@kirkensnodhjelp.no

Internett: www.kirkensnodhjelp.no

Gavekonto: 1594 22 87248

Kirkens Nødhjelp er medlem i Innsamlingskontrollen.

Norad støtter Kirkens Nødhjelps arbeid for en rettferdig verden.

FORSIDEN: Angel (4) fyller vannkanner i landsbyen Guje i Tanzania.

FOTO: Håvard Bjelland

LEDER:

Rent vann redder liv

I Norge bruker vi i snitt 160–200 liter vann i døgnet. En sjelden gang får vi beskjed om at vannreservene våre er lave. For oss er det uvant å kjenne vannmangel på kroppen, og vanligvis har vi mer enn nok vann. Dette står i sterk kontrast til landene Kirkens Nødhjelp jobber i, hvor folk kan ha så lite som 10 liter vann per dag. Rent vann er en menneskerett, men ingen selvfølge. Som Kirkens Nødhjelps støttespiller bidrar du til at mange flere mennesker får oppfylt retten til rent vann.

Rent vann, trygge sanitærforhold og god hygienepraktis beskytter helsen. Rent vann er også ett av de viktigste verktøyene i kampen mot barnedødelighet. Nær tilgang til rent vann sparer kvinner og jenter for mange lange, tunge og tidvis farlige timer med vannhenting hver eneste dag. Rent vann gir trygghet, velvære og verdighet. I katastrofer kan det bety forskjellen på liv og død.

I dag har åtte av ni mennesker i verden tilgang til rent vann. Aldri før har flere barn fylt fem år. Aldri før har flere jenter gått på skole. Aldri har så mange mennesker kommet seg ut av ekstrem fattigdom. Millioner av dem har fått rent vann på grunn av arbeidet til Kirkens Nødhjelp. Våre givere gjør dette mulig.

Likevel: Fortsatt mangler nesten 800 millioner mennesker tilgang til rent vann. Trusselen fra klimaendringer, krig og pandemier viser at rent vann og hygienetiltak er viktigere enn noensinne. Derfor fortsetter Kirkens Nødhjelp å styrke arbeidet med

å sikre alle mennesker tilgang til rent vann, hygieneartikler og trygge sanitærforhold. Takket være våre givere har vi også mulighet til å rykke raskt ut i katastrofer med livreddende nødhjelp.

I 1947 strakte nordmenn ut en hjelpende hånd til Tysklands sivile ofre gjennom menigheter fra hele Norge. Slik ble Kirkens Nødhjelp født, og i 2022 markerer vi 75 år i kampen mot urett. Nøden kjenner fortsatt ingen grenser. Sammen møter vi nød med grenseløs nestekjærlighet.

Våre tverreligiøse og tverrkirkelige nettverk gir oss tilgang i lokalsamfunn over hele verden. Våre lokale partnere vet hvor skoen trykker, og gir sine lokalsamfunn eierskap til de mest effektive løsningene de utvikler sammen med vår støtte. Det gir mer rent vann for hver krone du bidrar med!

I dette ekstrainummeret av vårt magasin får du lære mer om vann, utvikling og katastroferespons. I tillegg får du møte mennesker som har fått rent vann i noen av landene Kirkens Nødhjelp arbeider i. Bak kartene, tallene og bildene skjuler det seg folk som deg og meg. Hver av dem har sin historie å fortelle. Hver av dem har like stor rett på rent vann som deg og meg. Rent vann forandrer alt.

God lesning! Og takk for at vi kan regne med deg!

Dagfinn Høybråten
generalsekretær i
Kirkens Nødhjelp

PS: I dette magasinet finner du et utvalg av våre historier om vårt arbeid med vann, hygiene og sanitær, både nyere historier og historier fra de siste årene. Dersom du har fulgt Kirkens Nødhjelp tidligere, vil du kanskje møte kjente fjes i dette magasinet.

INNHold

SLIK JOBBER KIRKENS NØDHJELP I KATASTROFE: Lær mer om hvordan Kirkens Nødhjelp jobber i katastrofesituasjoner. Ved rask tilstedeværelse kan flere liv reddes.

VERDENS BLIDESTE VANNVAKT: - Jeg synes jeg har en utrolig viktig jobb. Det å være med på å gi rent vann er så viktig, sier Ahmed Ali Sahib.

DOER REDDER OG FORANDRER LIV: Tilgang på trygge toaletter er livsviktig. Uten trygge toaletter og muligheter til å vaske seg vil sykdommer som kolera og diaré kunne ta mange liv. Les mer om hvordan Kirkens Nødhjelp redder liv ved å bygge doer.

VANNDRÅPEN SOM FORANDRER ALT: I Malawi lærer bøndene å bruke vannet så effektivt som mulig for å få bedre avlinger og kunne selge grønnsakene sine på markedet.

En bunnløs brønn av muligheter

For to år siden satt fire år gamle Angel på ryggen til mamma midt på natten. Da skulle de gå i tre timer for å hente vann i kulpen. Nå springer hun bort til vannpumpa på få minutter.

TEKST: Anette Torjusen FOTO: Håvard Bjelland

– Jeg vil, jeg vil, sier Angel Emanuel ivrig til mamma Lindael Elisante og løper bort til vannpumpa med den gule kanna. Hun skal nemlig vise hvordan hun tapper rent vann fra springen.

Angel setter vannkanna på plass og stikker slangen ned før hun skrur på vannet på full guffe mens hun smiler bredt.

GIKK I SEKS TIMER FOR Å HENTE VANN

Angel er en av dem som nå har fått rent vann gjennom Kirkens Nødhjelp. Vannpumpa vi besøker i dag, står midt i landsbyen Guje i distriktet Mbulu i Tanzania. Her bor det rundt 1900 mennesker. Rundt oss er det mais og solsikker. I 2020 boret vi nesten 100 meter ned i bakken for å finne vann i et område sterkt preget av tørke.

Her har folk virkelig fått kjenne klimaendringene på kroppen. Regnet er uforutsigbart og kommer enten som styrtregn eller uteblir fullstendig, sånn som nå.

Vi er omringet av solsikker, men selv de motstandsdyktige blomstene som brukes til matolje, bærer preg av at regnet har uteblitt. Også maisen har tørket inn, og flere steder har det ikke kommet noen kolber i hele tatt.

Mamma Lindael husker godt hvordan det var å leve her for bare to år siden.

– Jeg sto opp klokken tre på natten for å hente vann i en regnkilde. Noen ganger måtte jeg gå mellom femten og tjue kilometer før jobb. På ettermiddagen var det samme turen på nytt. Så jeg brukte rundt seks timer på å hente vann hver eneste dag.

Angel (4) sammen med mamma Lindael Elisante er lykkelige for å ha fått rent vann i landsbyen.

SYKDOMMER OVER HALVERT

Lindael forteller at det var både farlig og tungt å gå for å hente vann midt på natten, og ofte måtte hun ha med seg datteren på ryggen.

– Nå har alt forandret seg. Vi har vann i landsbyen vår, og vi tar bare med oss kannene på sykkel, så har vi rent vann til hele familien.

Angel er nå ferdig med å fylle kannene og får hjelp av mamma til å få dem på sykkel. Mens Lindael triller av gårde, hopper og spretter Angel ved siden av, samtidig som hun passer på at kannene ikke glir av. – At vi nå har fått rent vann i landsbyen,

betyr at jentene her kan gå på skolen, og vi kan bruke tid på å jobbe i stedet. Jeg er veldig glad for mulighetene vannet nå gir Angel, sier hun.

Siden Kirkens Nødhjelp sørget for rent vann her, har 126.000 mennesker fått tilgang til rent vann i Mbulu-distriktet.

Vannbårne sykdommer har gått ned fra 89 prosent til 35 prosent. Jentene er tilbake på skolebenken og både barneekteskap og tenåringsgraviditeter har gått ned.

– Jeg er veldig glad for mulighetene vannet nå gir Angel, sier hun. ■

LOKALE BEHOV

Rent vann er mer enn bare vann. Rent vann er en nøkkel til liv, helse, likestilling, fred og katastrofeberedskap. Derfor er vann ikke bare en hovedprioritet i Kirkens Nødhjelps arbeid. Rent vann er en rød tråd gjennom de fleste av våre prosjekter. Å bekjempe fattigdom er å gi mennesker muligheter. Rent vann er en slik mulighet. Vann forandrer alt.

“Når brønnen er tørr,
vet man hva vannet er verd.”

Benjamin Franklin

LOKALE LØSNINGER

Fattigdom er et problem som rammer verdenssamfunnet, stater, lokalsamfunn, familier og enkeltmennesker. De som kjenner problemene på kroppen, vet best hvordan deres behov kan dekkes. Derfor utvikler Kirkens Nødhjelp løsninger lokalt i samarbeid med befolkningen og våre partnere. Lokalsamfunnet må ta eierskap til løsningene for å skape virkelig og varig forandring.

“Hvem som helst kan forandre
livet sitt med rent vann.

Hva kan ikke vann forandre?”

*Ejigayehu Eshete, som fikk rent vann
av en tyngdekraftsbrønn i Etiopia.*

5 av 10 skoler
har ikke såpe og vann
tilgjengelig for elevene

1 av 9
mennesker har ikke
tilgang til rent vann

1

Vår beredskapsgruppe består av ingeniører, helsepersonell, logistikere og sikkerhetsekspertiser som kan reise til katastrofeområder på kort varsel. I tillegg har vi utstyr som ligger ferdig pakket i beredskapsdepoter rundt i verden.

2

I våre vannprosjekter etablerer lokalsamfunnet en vannkomité som får myndighet over og ansvaret for en brønn. De krever en liten avgift som skal dekke vedlikehold og reparasjon av vannpumpa, og lager regler som brukerne av brønnen må følge. Slik kan brønnen komme lokalsamfunnet til gode i generasjoner.

Bak tallene skjuler det seg mennesker som har opplevd virkelig og varig forandring. Med din støtte når vi enda flere!

1,3 millioner
mennesker har fått
hygieneopplæring.

1,2 millioner
mennesker fikk
tilgang til vann- og
sanitærtjenester

Tilgang til vann og sanitær er en grunnleggende menneskerett.

1 av 6 helseinstitusjoner
har ingen håndhygiene-
fasiliteter

4 av 10 husholdninger
har ikke såpe og vann
hjemme

Tall fra Kirkens Nødhjelps
årsregnskap 2021

Kirkens Nødhjelp verden rundt

Ukraina: Vann på flukt

Etter at krigen i Ukraina brøt ut i februar 2022, var Kirkens Nødhjelp raskt på plass med nødhjelp til krigsrammede flykninger. Takket være blant annet våre givere kunne vi respondere på krisen umiddelbart. Sammen med våre lokale partnerorganisasjoner opprettet vi flykningmottak i flere grenseområder og sørget for livsviktig nødhjelp som rent vann, mat, husly, hygieneartikler og medisiner. Kirkens Nødhjelp planlegger sammen med våre partnere å være med å bygge opp landet etter krigen.

FOTO: Antti Yrjönen, Finn Church Aid

Haiti:

Oppgradering av drikkevannet

I Haiti jobber Kirkens Nødhjelp med å bygge opp vann- og sanitærtjenester til folk i den sørlige delen av landet. Landet er preget av svært kupert terreng og vanskelig fremkommelighet, noe som isolerer folk når naturkatastrofer, som orkaner og jordskjelv, inntreffer. Enkel livsstandard og isolerte bosteder gjør menneskene sårbare. Fattigdom er utbredt, og det finnes mange smittsomme sykdommer på Haiti. Derfor er det ekstra viktig at folk har tilgang til rene vannkilder i nærheten av der de bor. Kirkens Nødhjelp har reparert rørene til denne vannstasjonen, som nå tilbyr drikkevann til lokalbefolkningen. På skoler jobber vi også med å forbedre drikkevannsforsyningen gjennom utbytting av håndpumper med elektriske pumper hvor strømmen kommer fra solcellepaneler. På skolene forbedrer vi også sanitære anlegg og håndvaskfasiliteter.

FOTO: Johan Hindahl, Kirkens Nødhjelp

Somalia: Water trucking

3554 internt fordrevne familier mottar vann fra vannbilene til Kirkens Nødhjelp. De har måttet flykte på grunn av tørke i Sool-regionen. – Liv er vann. Her er det beiteområder for dyrene våre, men vi mangler drikkevann, og hvis det fortsetter sånn, er det de sårbare som vil dø først av dehydrering, sier Cawo Ahmed Sugule. Hun takker Kirkens Nødhjelp for å ha kjørt inn tankbiler med rent vann til folk i nød. – Nå har vi rent vann å drikke, og vår personlige hygiene har forbedret seg fordi vi kan vaske oss, og jeg må ikke lenger gå langt for å hente vann. Dette gjør at jeg føler meg trygg. FOTO: Abdinahir Mohamed Omar, Kirkens Nødhjelp

Tanzania: Petter Smart

Enkle håndvaskstasjoner kalt "tippy-tap" er vanlig i Afrika og noe Kirkens Nødhjelp har satt opp i mange år. Fadhili Zachayo, som lærer og medlem i Vicoba-gruppen i Kilimanjaro, måtte under covid-19-pandemien gjøre den koronasikker. – Vi hadde en vanlig tippy-tap på skolen vår der elevene tok i tauet og kannen. Det er jo ikke sikkert i disse tider, så jeg forbedret den, sier Zachayo. På denne måten kunne elevene forhindre smittespredning.

FOTO: Kirkens Nødhjelp Tanzania

Afghanistan: Rent vann redder liv

Kirkens Nødhjelp og våre partnere jobber kontinuerlig med de store utfordringene som rammer det afghanske folket. Blant annet skal vi i løpet av de neste årene sørge for rent drikkevann til svært mange mennesker i landet, som ellers lever under vanskelige forhold. Tilgjengelig rent vann forhindrer sykdom og død. I Afghanistan jobber vi med å gi solcellestrøm til vannpumpene. Bildet til høyre viser en ny vannstasjon som ble bygd i 2021, som gir vann til 250 mennesker. I løpet av det året fikk 7500 mennesker tilgang til rent drikkevann i Afghanistan.

FOTO: Kirkens Nødhjelp Afghanistan

Burkina Faso: Vann til sykehus

- Se hvor nærme vi har rent og trygt vann til sykehuset nå, sier Ouelraogo Yacouba entusiastisk. Han er leder ved Siby Health Center. Sykehuset har fått tilgang til rent vann av Kirkens Nødhjelp etter at de i lang tid kun hadde skittent vann. Spesielt i forbindelse med fødsler og operasjoner er det avgjørende at helsepersonellet har rent vann i nærheten. Sykehuset har over to fødsler i snitt hver dag. - Vi er så glad for at vi nå ser en nedgang i både infeksjoner og diare etter at vi fikk brønn og tilgang til rent vann her, forteller Yacouba.

FOTO: Håvard Bjelland/Kirkens Nødhjelp

Overlever ikke uten vann

Får du ikke i deg rent vann, kan du være død i løpet av en uke, sier TV-legen Wasim Zahid. Her forklarer han hvordan rent vann redder liv.

TEKST: Anette Torjusen FOTO: Privat

Wasim Zahid er spesialist i indremedisin og kardiologi. Han er kjent fra både Twitter og NRK-programmet «Hva feiler det deg?». Han kan ikke få understreket nok hvor viktig væske er for kroppen.

- Vann er livsviktig for både mennesker og dyr – ja, for alt liv. Uten vann overlever ingenting, sier han.

SYKDOM OG DØD

I landene hvor Kirkens Nødhjelp jobber, tar mangel på vann mange liv hver eneste dag. Så mange som en av ni i verden har ikke tilgang til rent vann. Og også skittent vann tar liv, forklarer Zahid.

- Urent vann er en kilde til mye sykdom. Det inneholder en rekke bakterier og kan gi store forstyrrelser i kroppen.

Ofte er urent vann kilde til diare, oppkast og alvorlig dehydrering.

- I de verste tilfeller, som blant annet kolera, er det også dødelig.

Folk i landsbyer som ikke har tilgang til rent vann, må ofte dele skittent vann med husdyr, ville dyr og insekter. Noe som fører til mange sykdommer.

- Får du ikke i deg rent vann, kan du være død i løpet av en uke. Vann er alfa og omega, understreker han.

NYRENE SVIKTER

Er du mye tørst? Det betyr ikke nødvendigvis at du mangler vann.

- Å være tørst er faktisk et usikkert tegn på hvor mye vann du har i kroppen. Det kan være mange grunner til at du er tørst, sier han.

Tørste kjennetegnes ofte av at du er tørr i munnen, og at det er tørt nedover halsen og svelget.

- Det er en følelse som mange opplever som ubehagelig. De fleste vil ha noe å drikke litt fort.

Det som skjer i kroppen når vi mangler vann, er faktisk ganske mye.

- Mange prosesser pågår samtidig. Cellene våre er avhengige av vann for å fungere, og får man ikke nok vann, så begynner nyrecellene våre å dø, forklarer han.

For nyrene styrer nemlig væskebalansen i kroppen vår, og får de ikke nok vann, skaper det store forstyrrelser.

- Uten vann til å skille ut blant annet avfallsstoffer i kroppen vil det hope seg opp og kan føre til nyresvikt.

Når nyrene begynner å svikte, klarer ikke kroppen å skille ut urin. Overskudd av

væske hopper seg opp i kroppen, man kan bli tungpustet, og lungene blir som våte svamper, slik at man ikke får i seg ordentlig med luft, forklarer han.

- Får man virkelig mye av disse avfallsstoffene i blodet, blir man til slutt bevisstløs.

DEHYDRERING OG LAVT BLODTRYKK

Nyresvikt er svært farlig og potensielt dødelig.

- Det er grader av nyresvikt, men ved total nyresvikt kan man ikke klare seg mange dager uten behandling.

Vannmangel kan også føre til alvorlig dehydrering, som igjen kan gi lavt blodtrykk, gjøre en mentalt uklar, forvirret og føre til besvimelse.

På spørsmål om hvor mye vann et menneske egentlig trenger, svarer Zahid følgende:

- Man har gått bort fra å oppgi vannmengder, men heller si at man skal drikke hver gang man føler for det, når man er tørst. Det er store individuelle forskjeller. Derfor sier man ikke lenger at man må drikke så og så mange glass vann hver dag. Men en god anbefaling kan være rundt to liter om dagen, avslutter han. ■

FAKTA:

771 millioner mennesker i verden mangler tilgang til rent vann

700 barn dør hver dag av sykdommer forårsaket av skittent vann

80 % av all sykdom i utviklingsland kommer av vannbårne sykdommer

Av 13 millioner som får akutt nyresvikt årlig, bor 85 % i utviklingsland.

A photograph showing a man in the foreground, shirtless and wearing dark shorts and boots, working with a large wooden pole in a muddy, debris-strewn area. In the background, there is a makeshift shelter made of wooden poles and a dark, possibly tarp-covered roof. A woman in a colorful patterned dress is visible near the shelter. The ground is covered in mud and sticks, suggesting a flood-affected area. The background is filled with lush green trees under an overcast sky.

Kirkens Nødhjelp var på plass da 100 000 ble hjemløse etter at stormen Ana traff Malawi i januar 2022. Vi kunne raskt gi den flomrammede befolkningen vannkanner, myggnett, såpe og presenninger.

Slik jobber vi i katastrofer

Når katastrofen inntreffer, er vi avhengige av å ha tilgjengelige midler for å kunne handle raskt. Takket være støtten fra givere og partnere er vi beredt til å reise ut på kort varsel når vi ser et behov som må dekkes.

TEKST: Tonje Hellevig FOTO: Håvard Hovdhaugen, Håvard Bjelland, Aina Johnsen Rønning.

Alarmen gikk nok en gang 24. februar i år, og nå er mange millioner mennesker på flukt fra krigen i Ukraina. Kirkens Nødhjelp var på plass kort tid etter med blant annet rent vann.

I en tørkekatastrofe eller naturkatastrofe kan det være nødvendig med transport av vann i lastebiler. Slike «Watertrucks» kan redde liv. Her i Somalia i 2018.

I Nepal responderte vi umiddelbart da jordskjelvet rammet 25. april 2015. Vi sikret trygt drikkevann til over 5000 innbyggere i Bungmati i tiden etter jordskjelvet, men har nå trukket oss ut.

ALARMEN GÅR

Det vi betegner som en alarm, kan utløses av ulike grunner over hele verden. Det kan være ved en naturkatastrofe som flom eller jordskjelv, i krig- og konfliktrammede områder eller i tørkekatastrofer. Alarmen går også ved en flyktningkrise, som nå, med millioner av mennesker på flukt fra krigen i Ukraina.

Når katastrofen inntreffer, kan Kirkens Nødhjelp raskt stille med eksperter på vann, hygiene og sanitær. Også i krig er dette noen av de mest elementære behovene. For mennesker i katastrofeområder og på flukt fører vannmangel, urent vann og dårlige sanitærforhold til spredning av smittsomme sykdommer. Det er ikke nok å sørge for rent drikkevann. Rene og trygge toaletter og hygieneartikler er, sammen med rent vann, kjernen i katastroferesponsen.

En del av vår beredskap består også av personell som er eksperter på å ivareta sårbare mennesker som har gjennomgått traumer eller har blitt kastet ut i en sårbar situasjon, og derfor er svært utsatte.

UMIDDELBARE LIVREDDENDE TILTAK OG BEHOVSVALDERING

Parallelt med den umiddelbare nødhjelpsresponsen vurderer Kirkens Nødhjelp sammen med våre partnere hvilke humanitære behov det er, og hva vi kan dekke i den nærmeste tiden. Ved større katastrofer fungerer FN som koordinator for arbeidet mellom de ulike organisasjonene, slik at vi sikrer hjelp til flest mulig mennesker. På grunnlag av behov og spesialisering fordeles arbeidet mellom oss og andre organisasjoner. Kirkens Nødhjelp er blant annet spesialister på vann, sanitær og hygiene, psykososial støtte og arbeid mot

kjønnsbasert vold og menneskehandel.

GJENNOMFØRING OG PROSJEKTFASE

Som en profesjonell humanitær organisasjon ønsker Kirkens Nødhjelp å hjelpe flest mulig mennesker. Basert på behovsvurderingen vil vi oppskalere arbeidet for å dekke elementære behov. Dette er ofte vann, mat og husly, men kan også inkludere for eksempel hygieneartikler og ivaretagelse av psykososial helse. I de tilfellene ressursene ikke strekker til, er det de mest sårbare menneskene som prioriteres.

I august i fjor responderte Kirkens Nødhjelp da 650 000 mennesker trengte nødhjelp i Haiti etter jordskjelvet. Sammen med lokale partnere bidro vi blant annet med å gjenoppbygge flere hjem og offentlige bygninger. I tillegg reparerte vi vannstasjoner og sanitæranlegg.

NEDSKALERING OG EXIT-STRATEGI

Til slutt er målet at Kirkens Nødhjelp skal trekke seg ut og overlevere kunnskapen og tiltakene som er satt i gang til lokale myndigheter.

I Nepal responderte vi umiddelbart da jordskjelvet rammet 25. april 2015. Vi sikret trygt drikkevann til over 5000 innbyggere i Bungmati i tiden etter jordskjelvet. I etterkant av operasjonen trakk vi oss ut, og Kirkens Nødhjelp har ikke arbeid i Nepal i dag.

Støtten fra givere gjør at Kirkens Nødhjelp er klar til å rykke ut når alarmen går. Takk for at du er med på å redde og forandre liv.

1 **ALARM**

2 **Umiddelbare livreddende tiltak Behovsvurdering**

3 **Gjennomføring/prosjektfase**

4 **Nedskalering inkludert overlevering av tiltak**

RENT VANN TIL LOKALE OG FLYKTNINGER I BURKINA FASO: – Før måtte vi gå fire kilometer for å skaffe vann. Det ble vanskelig for mange av de eldre i landsbyen og flyktingene, sier Dofini Boue i Fara i Burkina Faso. Han er medlem i vannkomiteen som sørger for at vannstasjonen og solcellepanelet holdes ved like.

Lær om vann!

80 %
Mer enn halve kroppen din er vann. Jo mindre du er, jo mer vann har du i kroppen. En nyfødt baby består av 80 % vann, mens i en veldig gammel kropp er halvparten vann.

Vi mennesker trenger mellom to og tre liter drikke hver dag for å fylle opp igjen alt det vannet vi tisser, svetter og gråter ut. Hvis du er under åtte år, bør du få i deg sju glass vann, melk eller juice hver dag, mens en stor mann må drikke neste dobbelt så mye.

VANN REDDER LIV!

Mennesker kan overleve i opptil åtte uker uten mat hvis vi får i oss nok vann. Men du kan bare overleve et par dager uten drikke og bare noen timer hvis du er liten og det er veldig varmt.

Snakk om vann

- Hvorfor tror du ikke alle mennesker har nok rent vann?
- Hva skjer når man drikker vann med bakterier i?
- Hvor mange ganger skyller du ned på do? Hvis noen dere bruker 10 liter vann på en skylling, hvor mange liter drikkevann blir det på en dag?

20 LITER
FN sier at alle mennesker skal ha minst 20 liter rent vann hver dag. I Norge bruker vi mer enn 160 liter vann om dagen. Vi bruker mest på å dusje og skylle ned i do.

Hvert eneste minutt dør det tre barn i verden fordi de har blitt syke av skittent vann. Skittent vann tar flere liv enn bilulykker, ville dyr og branner, for eksempel. Heldigvis er det enkelt å passe på at alle barn får rent vann hvis bare mange nok bryr seg!

MER ENN NOK

Det er mye mer vann enn tørr bakke på jorda. Men nesten alt vannet er saltvann i havene, og det meste av ferskvannet er frosset ned i isbreer, i permafrost under bakken og i underjordiske vannkilder som det er vanskelig å få tak i. Likevel er det mer enn nok rent vann til alle, men det er urettferdig fordelt.

1 AV 9
1 av 9 mennesker i verden har ikke en brønn eller vannkran med rent vann. Hvis dere er 27 elever i klassen din – tenk deg at tre av dere ikke har mulighet for å drikke og vaske dere med rent vann!

TØRST KAMEL

En kamel kan drikke 200 liter vann på 3 minutter. Det er like mye vann som i 20 vaskebøtter! Og så kan den leve i opptil fire uker uten vann. Kamelen svetter ikke, og den samler vanddampen i pusten sin med hårene i nesa. Kamelens tiss er så tjukt som sirup, og bæsjen er så tørr at den kan brukes til opptenningsved selv når den er helt fersk.

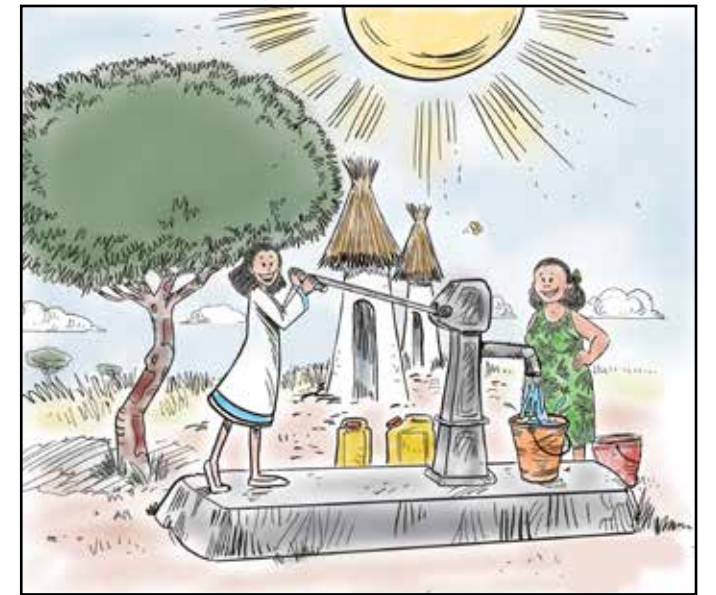
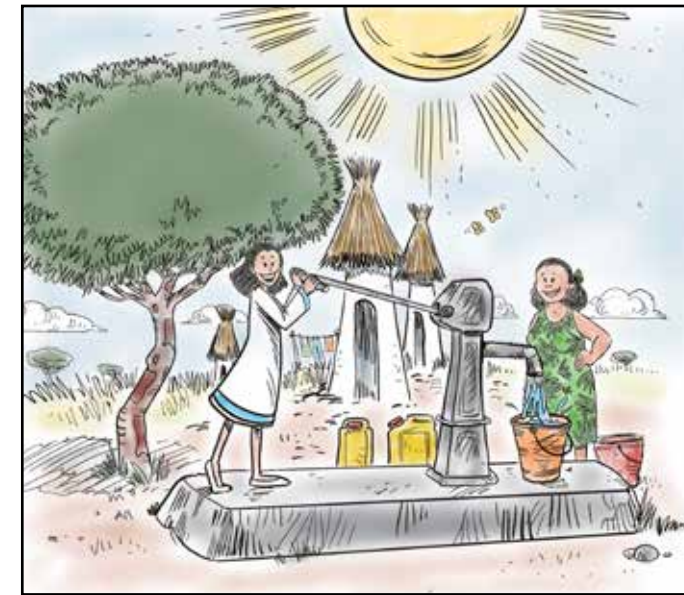

- Det koster omtrent 250 kr å passe på at ett menneske kan få tak i rent vann når han eller hun trenger det. Hvor mange mennesker kan få rent vann hvis dere gir 250 kr i måneden i 10 år?
- Noen barn må bære tunge vannkanner ganske langt hver dag. Forsøk å fylle vann i en bøtte eller kanne og se hvor mye du klarer bære!

- Tenk deg at du står opp om morgenen og oppdager at det ikke kommer vann ut av krana! Eller tenk om det bare kommer brunt vann som lukter vondt! Hva skjer? Hva gjør dere?
- Hva skjer hvis du ikke kan vaske hendene dine? Eller hvis du mangler såpe?

Finn fem feil!

På tegningen til høyre har vi lagt inn fem feil. Klarer du å finne alle?

Hvilke ord finner du her?

L	A	B	I	T	S	K	Y
S	K	O	L	E	T	U	R
O	L	K	U	R	R	R	A
V	A	N	N	T	Å	R	N
E	S	E	L	E	T	E	S
O	S	T	E	K	A	K	E
H	E	T	V	Å	K	U	L
K	U	M	Ø	K	K	E	N

Dette kan du lage av vann!

SAFTSPINNER

Bland saft og vann til du får en litt sterk saft. Frys den i saftiformer, i isbittinger eller i små yoghurtbegre som du stikker en ispinne i. Tips! Saften blir enda bedre hvis du blander i litt moste bær.

ROSA LIMONADE

Du trenger:
Saft fra 6 sitroner
500 g jordbær
8-10 spiseskjeer sukker
1,5 liter vann

Fremgangsmåte: Bland sitronsaft, jordbær og sukker i en hurtigmikser, ha i vann og hell over i en mugge. Blir omtrent 6 glass. Smaker forfriskende!

FULLT NAVN: Åshild Skare

ALDER: 39

UTDANNING: master i vann- og miljøteknikk (VA-ingeniør)

ÅR I KIRKENS NØDHJELP:

8 år. Før det var jeg med i beredskapsgruppen.

HVORFOR JOBBER DU I KIRKENS NØDHJELP?

Fordi jeg har en lidenskap for WASH, og jeg får muligheten til å kombinere det å jobbe med tekniske løsninger og jobbe med mennesker

HVA ER WASH?

Fagfeltet WASH handler om det vi i Norge tradisjonelt kaller VA – vann og avløp. I tillegg omfatter det en mykere komponent: hygieneaspektet.

WASH = Water, Sanitation & Hygiene, vann, sanitær og hygiene

VANN: tilgang til trygt og nok vann til å dekke alle behov (driking, matlaging, husvask, personlig hygiene)

SANITÆR: trygg tilgang til doer, dusjer/vaskemuligheter og rene omgivelser

HYGIENE: tilgang til grunnleggende hygieneartikler (som vannbeholdere, såpe og bind) og informasjon for å kunne praktisere god hygiene

Møt vår vanningeniør!

– Det mest givende i min jobb er møte med mennesker i felt, samarbeide med dyktige kollegaer og å få bidra til tilgang til grunnleggende og livsviktige tjenester, sier Åshild Skare, vanningeniør i Kirkens Nødhjelp.

TEKST: Kristina Nygaard Dyer FOTO: Privat

Hva gjør du i din jobb?

Jeg er vann-, sanitær- og hygienerådgiver. Jeg jobber med humanitært arbeid som betyr at vi jobber for at mennesker skal få tilgang til livsviktige tjenester og mulighet til et liv med god helse i verdighet. Min jobb er å sørge for at folk har tilgang til trygt vann og toaletter og legge til rette for at folk kan praktisere god hygiene. Jeg tilbringer tid ute i felt for å sette i gang prosjekter, sjekke at vårt arbeid har god kvalitet, og gjør opplæring av kollegaer

og partnere. På kontoret i Oslo jobber jeg også med globale spørsmål innen vann, hygiene og sanitær og støtter våre feltkontor og nødhjelpsresponser.

Kan du fortelle om et oppdrag i felt?

Mitt første oppdrag var i 2013 i Tsjad. Vi hadde sendt to vannrenseanlegg som kunne forsyne 10.000 mennesker med rent vann. Sammen med en annen vann-, hygiene- og sanitæringenieur dro vi til en nyetablert flyktningleir med flyktninger fra Darfur. Vi skulle sette opp anleggene og

lære opp vår lokale partner i drift og vedlikehold. Det var tørketid, og vi måtte lete for å finne en vannkilde ettersom den vannkilden vi skulle bruke, var uttørket. Da vi omsider fikk vannrenseenheten i drift, trodde ikke lokalbefolkningen på at det rensede vannet faktisk kom fra deres innsjø. Dette var mitt første møte med en flyktningleir, og det ga sterke inntrykk. Nye mennesker ankom hver dag, og leiren manglet infrastruktur. Jeg ble imponert over hvor raskt flyktningene satte i gang aktiviteter og tilpasset seg den nye og utfordrende situasjonen. De gjorde forbedringer på teltene, bistod i konstruksjonsarbeid og etablerte marked.

Kan du forklare hvordan det oppleves å være en av de første som ankommer et katastrofeområde?

Opplevelsen er ulik avhengig av katastrofen, men det er alltid sterkt å se ødeleggelser etter krig eller naturkrefter og mennesker i sjokk. Men det er også fint å vite at man har med fagkompetanse som kan gjøre en forskjell for menneskene som er rammet av katastrofen.

I 2015 var jeg en del av teamet som reiste ut rett etter jordskjelvet i Nepal. Det gjorde sterkt inntrykk å se alle de store ødeleggelsene og høre de sterke historiene fra lokalbefolkningen. I tillegg var det vanskelige arbeidsforhold grunnet skadet infrastruktur, liten tilgjengelighet av varer og stor fare for etterskjelvet. Men vi fikk på plass vannforsyning, rekonstruerte doer som var ødelagte, og delte ut hygieneartikler, og det var fint å se at hjelpen gjorde en forskjell for befolkningen.

Etter orkanen på Haiti i 2016 følte jeg virkelig på nøden i lokalbefolkningen. Det var en svært spent og desperat stemning, samtidig som det var vanskelig å komme fram til områdene der vi jobbet. Noen hjelpearbeidere havnet i farlige situasjoner. Men her fikk vi også jobbet med å skaffe midlertidig vannforsyning og tilgang til hygieneartikler i første fase og mer langsiktige løsninger etter hvert. Det var fare for kolerautbrudd og derfor et stort fokus på å etablere trygg drikkevannsforsyning.

Flaskene er fylt med vann fra før og etter vannrenseenheten var i drift.

Hvordan sikrer Kirkens Nødhjelp vann til flest mulig mennesker på en effektiv og samtidig bærekraftig måte?

For å gi tilgang til rent vann bruker vi den beste vannkilden som er tilgjengelig. I en nødhjelpssituasjon er det ofte behov for rask tilgang til rent vann, da rent vann er livsviktig for å overleve. Da bruker vi gjerne vann fra en «overflatevannkilde». Vannet fra denne kilden trenger behandling før det kan brukes, men det er relativt raskt å etablere. Utdeling av vannrensetabletter og vann levert fra tankbiler er andre løsninger når det er kritisk med rask tilgang til vann og tiltak som gjerne benyttes i tidlig fase i en krise.

I langsiktige programmer er det ofte grunnvann som er kilden. Da er en vanlig løsning å bore brønner og etablere vannpunkt med håndpumpe eller motorisert med solcelle. Vi jobber alltid tett med myndigheter og nøkkelpersoner i samfunnet for å involvere dem i hele prosessen. I tillegg etablerer vi og lærer opp vannkomiteer som har ansvar for å drifte systemene, slik at de opplever eierskap og dermed bidrar til å gjøre dette bærekraftig.

Kirkens Nødhjelp jobber også med sanitær og hygiene når vi jobber med tilgang til rent vann – hvorfor det?

Tilgang til rent og trygt drikkevann er grunnleggende for å overleve. For å hindre spredning av sykdommer og for å leve et liv i verdighet trenger man derimot også tilgang til do og vaskemuligheter, til såpe og hygieneartikler samt informasjon om hvordan man kan opprettholde god hygiene. Tilgang til både vann og sanitær er en menneskerett.

Hvorfor jobber du i Kirkens Nødhjelp?

I jobben får jeg brukt min faglige kompetanse for å gjøre tilværelsen til folk i vanskelige situasjoner bedre. Jeg trives godt med den tekniske siden av arbeidet samtidig som jeg liker å jobbe for og med mennesker. Og så drives jeg av engasjement for at alle mennesker har rett til grunnleggende menneskerettigheter som tilgang til rent vann, gode sanitærforhold og hygiene representere. ■

I løpet av 2022 vil 24 millioner afghanere oppleve akutt matusikkerhet. I Badakhshan-provinsen deler vi ut mat, rent vann, tepper og hygienepakker.
FOTO: Zarah Nabi

Verdens blideste vannvakt

Ahmed Ali Sahib sørger for at mennesker på flukt får rent vann ved å holde orden og vakt ved vanntanken og solcellepanelet vårt i Bilel i Darfur. – Det gir meg all grunn til å være blid, mener han selv.

TEKST: Anette Torjusen FOTO: Håvard Bjelland

Han er ikke til å ta feil av, der smilet går fra øre til øre, og latteren kan høres på lang avstand. Ahmed Ali Sahib er vannvakt i leiren Bilel, hvor det bor over 50.000 internt fordrevne og flyktninger, og han har et humør det går gjetord om.

VASKER OG MÅLER

Ahmed bor selv i leiren, og klokka sju hver morgen er han klar til å starte arbeidsdagen. Da begynner forberedelsene til det som til slutt ender opp som sildrende, rent vann ut i kranene i leiren.

Bilel, som ligger en kort kjøretur unna Sudans nest største by Nyala, ble opprettet da konflikten raste som verst i 2004. Konflikten sendte tusenvis på flukt, og fortsatt er det angrep i Darfur som gjør at stadig nye mennesker kommer til leiren.

Kirkens Nødhjelp var raskt til stede med vann, telt, tepper, hygienepakker og psykososial hjelp for 18 år siden, og siden den gang har vi også bygd helseklinikker og skoler.

Leiren ligger midt i det tørre landskapet, så en viktig jobb for Ahmed er å vaske solcellepanelet for støv og sand hver morgen. Men aller først måler han grunnvannet. Det

– Jeg synes jeg har en utrolig viktig jobb.

Ahmed Ali Sahib,
vannvakt

gjør han ved å slippe ned et målebånd med en sensor som gir fra seg en lyd når den treffer vannet i den 30 meter dype brønnen. I dag noterer Ahmed 16 meter i boka, som gir en oversikt over utviklingen.

PÅ HILS MED ALLE

Nå er alt klart for å sende vannet fra brønnen og opp i vanntanken, som ruver 15 meter over bakken. – Det tar cirka fire timer før tanken er fylt opp, forklare Ahmed.

Han ligger ikke på latsiden mens timene går. De bruker han på å gjøre det grønt og frodig på området.

– Det er viktig å skjerme området, så jeg har plantet trær og flere grønnsaker, forteller han mens han viser oss hvor det har begynt å spire tomater, urter og søtpoteter. Nå er det dags for å ta klor i vannet, og med lette steg klatrer han opp stigen for å ordne det. Han tar seg selvfølgelig tid til å vinke på veien opp, for forbipasserende roper stadig navnet hans.

Når alt er klart, gjenstår det kun å sende vannet ut til vannkranene, noe som tar cirka en halv time.

Bare en liten rusletur unna er det allerede liv og røre ved kranene. Vannkannene står oppstilt på rekke og rad. Og Ahmed tar seg tid til å prate og hilse på alle han møter. Han er nøye med å sjekke kranene hver dag for å se at alt er som det skal. Og det er det.

– Jeg synes jeg har en utrolig viktig jobb. Det å være med på å gi rent vann er så viktig. ■

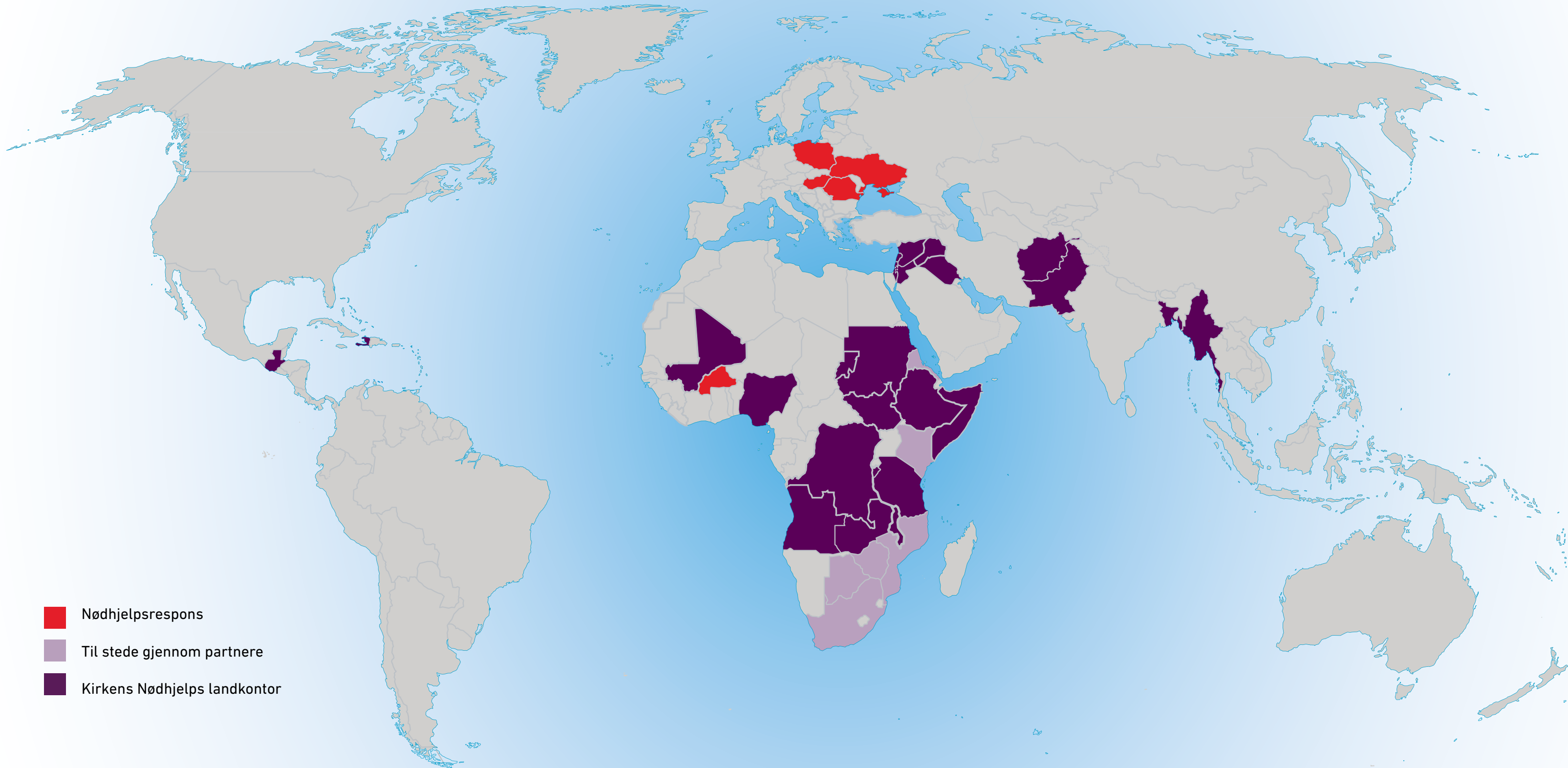

Ahmed oppe i vann-tanken, som ruver 15 meter opp i været

I arbeidet med tilgang til rent vann satser Kirkens Nødhjelp på vannpumper drevet av solcellepaneler. Dette er en bærekraftig løsning som både sparer penger og miljøet!

Hvor jobber Kirkens Nødhjelp?

Retten til god hygiene

Kan du tenke deg hvordan det er å mangle tilgang til rent vann til håndvask? Eller såpe? Rent vann og god hygiene redder liv og gir verdighet og er en viktig del av våre vannprosjekter.

TEKST: Stefan Storm FOTO: Håvard Bjelland/privat

LIBANON: Etter eksplosjonen 4. august 2020 var Kirkens Nødhjelp på plass med blant annet hygieneartikler. – Dette hjelper oss veldig! sier mor Alia. Benedicte Næss Hafskjold (nr 2 t.v.), ekspert på folkehelse og hygiene og landdirektør for Libanon, deler ut hygieneartikler. **FOTO:** Håvard Bjelland

I Malawi får Mary Abui (18) opplæring i å sy egne bind. Dette er en del av Kirkens Nødhjelps vann-, sanitær- og hygieneprogram

Som du nå kanskje har lært, bruker vi internt i Kirkens Nødhjelp forkortelsen WASH for vann, sanitær og hygiene om våre vannprosjekter. Det er fordi rent vann nytter lite uten gode sanitær- og hygieneforhold, og fordi vi alltid jobber helhetlig med disse tiltakene i våre prosjekter og nødhjelpsoperasjoner.

VANN, SÅPE – OG KUNNSKAP

Over en årrekke har vi skaffet millioner av mennesker rent vann og trygge sanitærforhold. Vi har delt ut hygienepakker med såpe, bind og bleier til flyktninger og overlevende etter katastrofer. Og vi har utdannet hygienepromotører som sprer kunnskap, først og fremst om god håndvask. Opplysningsarbeidet starter med mødrene og barna. Mødrene lærer om betydningen av å vaske hendene etter toalettbesøk og

før amming, matlaging og måltider. Barna lærer fort og er ikke redd for å passe på at alle andre også vasker hendene sine skikkelig. Og når god håndvask er blitt en vane, lar ikke resultatene vente på seg. Hvert sykdomstilfelle medfører store kostnader i form av transport til klinikk, legetime, medisiner og tapte inntekter. Hygiene er rett og slett fattigdomsbekjempelse.

VIKTIGERE ENN NOENSINNE

Når koronaviruset eller andre sykdommer sprer seg i fattige land, ser vi ikke bare verdien av arbeidet som allerede er gjort. Vi ser også et enormt behov for å styrke arbeidet med å sikre folk rent vann og hygieneartikler som håndsåpe. Rent vann og god hygiene redder liv! ■

GLITTERSMITTE: I denne flyktningleiren i Libanon bruker våre hygienepromotører glitter for å vise hvordan bakterier og virus spres fra menneske til menneske og fra hender til ansikter. Løsningen er grundig håndvask.

Doer redder og forandrer liv

HINDRE SYKDOMSSPREDNING: Etter jordskjelvet som rammet sørlige Haiti 14. august 2021, var det viktig å reparere skadede vann- og sanitærsystemer for å unngå utbrudd av vannbårne sykdommer som kolera.

FOTO: Manfred Artt/Kirkens Nødhjelp

«La lykken gro som gresset bak do!» lyder et kjent sitat av en ukjent forfatter. Mange av oss har kanskje litt nostalgiske minner fra en utedo på hytta?

TEKST: Siv Holthe Krogh **FOTO:** Håvard Bjelland/privat

FOREBYGGE KONFLIKT OG FREMME VERDIGHET OG SIKKERHET: Ved landsbyen Poura utenfor byen Boromo i Burkina Faso sørger Kirkens Nødhjelp for at både lokalbefolkningen og internt fordrevne har tilgang til toaletter. Doene fremmer verdigheten og sikkerheten til spesielt kvinner og jenter. **FOTO:** Håvard Bjelland.

Det første vannklosettet, WC, ble installert i Christiania i ca. 1860, men det var først med de kommunale rensaneanleggene i 1911 at det ble vanlig med vannklosett i nybygg. I Norge idag tar de fleste det som en selvfølge å ha tilgang til et toalett. Men, visste du at mer enn en av fem mennesker i verden mangler et eget vannklosett hjemme?

HINDRE SYKDOMSSPREDNING

I en katastrofe er tilgang på rent drikkevann livsviktig. Tilgang på trygge toaletter er også avgjørende. Uten trygge toaletter og muligheter til å vaske seg vil sykdommer som kolera og diaré kunne ta mange liv. Derfor jobber Kirkens Nødhjelp alltid

helhetlig med å sikre tilgang til rent drikkevann, trygge doer og gode hygiene-fasiliteter.

I 2010 ble Haiti rammet av et kraftig jordskjelv som tok over 200 000 menneskeliv og gjorde over 1 million mennesker hjemløse. Et kolera utbrudd i etterkant av jordskjelvet ble fatalt; over 820 000 mennesker ble smittet og nesten 10 000 mennesker døde. Kolera er en vannbåren mage- og tarminfeksjon som oftest smitter via forurenset vann eller via direkte kontakt med smittebærende avføring. Da Haiti nok en gang ble rammet av jordskjelv 14. august 2021 førte det til omfattende øde-

leggelse av vann- og sanitærsystemene. Over 200 000 mennesker mistet umiddelbart tilgangen til rent drikkevann og mer enn 100 000 bygninger og særlig skoler ble ødelagt. Det var viktig å unngå utbrudd av kolera og andre vannbårne sykdommer. Sammen med lokale partnere satte vi opp vannrensaneanlegg og reparerte skader i vann- og sanitærsystemene, samt rehabiliterte ødelagte doer ved flere skoler.

SIKKERHET

Innad i Burkina Faso er hele 1,8 millioner mennesker på flukt fra terror, mangel på vann og jobb. Dette skaper utfordringer når folk på flukt og lokalbefolkningen på

SMARTE LØSNINGER: I flyktningleiren Jewi i Gambella-regionen i Etiopia er det bygget enkle toaletter av gamle plastflasker. **FOTO:** Bakalu Agize/Betlehem Meslu

små områder må dele vann, doer, beiteområder og hus. – Det er viktig å legge til rette for at både vertskommuner og internt fordrevne kan leve godt sammen. Derfor bygger vi både brønner og doer som kan deles likt mellom dem, sier Anne Cathrine Seland, landdirektør i Kirkens Nødhjelp. I en leir for internt fordrevne utenfor byen Boromo har Kirkens Nødhjelp siden 2020 bygd ni doer som fordeles på rundt 200 mennesker. Før doene ble bygget, følte kvinnene og jentene seg veldig utrygge hver gang de skulle gå på do. De måtte ofte gå i skjul i mørket. Men det var langt fra trygt å gå ut av leiren og inn i skog, kratt og bak busker. Etter at leiren

fikk ni toaletter, er både verdigheten og sikkerheten blitt betraktelig bedre.

SMARTE LØSNINGER

I 2019 startet Kirkens Nødhjelp pilotprosjektet Waste for value i Gambella-regionen i Etiopia. Gjennom prosjektet samler, sorterer og selger flyktninger og vertssamfunn plast- og metallavfall for et resirkuleringsfirma. På den måten skapes jobber, samtidig som man bevarer miljøet og bygger bånd mellom flyktninger og lokalbefolkningen. Som endel av prosjektet har det nå blitt bygget latriner (enkle toaletter) som delvis består av gamle plastflasker i flyktningleiren Jewi.

Mer enn 3000 flasker ble brukt i byggingen av doene. Flaskene ble komprimert og fylt med jord, slik at de kunne brukes på samme måte som murstein.

Kirkens Nødhjelp sikrer årlig over 1 million mennesker tilgang til et trygt toalett. Et trygt toalett er avgjørende for god helse og utvikling, for jenter og kvinners sikkerhet og ikke minst for verdigheten. Og som i alt vårt arbeid søker vi alltid klimavennlige og bærekraftige løsninger, også når vi bygger toaletter. ■

Energisk vannforkjemper

Når Ebba Tafese besøker landsbyene hvor Kirkens Nødhjelp jobber med vann, kommer folk strømmende til for å gi ham en «high five». For det er ikke bare prosjektene han har kontroll på, han er også på hils med de fleste. TEKST: Anette Torjusen FOTO: Håvard Bjelland

Uansett hvor han jobber, bobler han over av engasjement og entusiasme. Akkurat nå er han sjef for vann-, sanitær- og hygieneprogrammet til Kirkens Nødhjelp i Darfur i Sudan, en jobb han vanligvis har i hjemlandet Etiopia. – Vi fikk solcellepanel her for fire år siden, sier Ebba Tafese og peker på et skinnende rent panel.

VERDIGE LIV

Vi møter ham i leiren Bilel i Darfur, hvor over 50.000 flyktninger og internt fordrevne bor. Her sørger han for alt fra opplæring av vannkomiteer til å fikse ledninger og rør.

Det er ikke tilfeldig at Ebba jobber med vann, det er noe han alltid har brent for. Derfor ble det naturlig for ham å jobbe i Kirkens Nødhjelp, som har over 60 år med vannerfaring.

– Jeg ville være med på å forandre liv. Gjennom jobben kan jeg det. Sammen med Kirkens Nødhjelp forandrer vi liv for marginaliserte mennesker, som ikke får dekket de mest grunnleggende behovene.

Ebba har jobbet i Kirkens Nødhjelp i snart ni år, og det er mye han liker med jobben sin. Men det er én ting han trekker frem. – Jeg liker aller best at jobben min betyr en endring for så mange mennesker. Gjennom jobben Kirkens Nødhjelp og jeg gjør, får folk rent og trygt vann. Vi gir folk et verdig liv. Og ringvirkningene er store.

For rent vann i springen kan bety store

endringer i menneskers liv, forklarer han. – I tillegg til vann får de opplæring i hygiene og hvordan de kan ta vare på seg selv og miljøet rundt seg. Alt dette er med på å gi folk bedre helse.

FÅR ENERGI AV JOBBEN

Det gjør ekstra stort inntrykk på ham å se folk få vann for aller første gang. – Når folk for aller første gang i hele livet får se rennende, rent vann komme ut av rørene vi har bygget, og trygt kan drikke det – det gjør meg så lykkelig. Det er noe av det beste ved jobben min.

Og han føler seg ofte stolt.

– I tillegg til å være stolt av jobben vi gjør, får jeg utrolig mye energi og overskudd til å yte enda bedre i jobben min.

Ebba opplever utrolig mye i felt, men noe av det som virkelig fester seg, er nettopp folk. – Alle de fine folkene jeg jobber med, er spennende. Vi møter så mange forskjellige folk i ulike settinger og områder. Og hvert nytt sted byr på nye muligheter til å jobbe med fine folk. Det er ikke bare ute han møter fine folk.

Ebba er også veldig fornøyd med kollegaene sine.

– Jeg har fantastiske kollegaer. Alle er profesjonelle, erfarne folk, og det er en fryd å ha dem rundt meg. Vi jobber tett og samarbeider godt om ulike prosjekter og oppgaver. ■

Kirkens Nødhjelps vannsjef i Darfur i Sudan, Ebba Tafese, viser frem det store vannanlegget som sørger for rent vann til flyktninger og internt fordrevne i leiren Bilel.

Vanndråpen som forandrer alt

VERDIFULLE DRÅPER: Ved hjelp av dryppsystemer får bøndene gitt jevn og riktig mengde vann til grønnsakene uten å bruke unødvendig mye av vannet.

En pakke med noen gode frø, en slange og litt gjødsel har endret flere tusen liv i Malawi. Interessen for å investere i egen fremtid øker og øker.

TEKST: Anette Torjusen FOTO: Håvard Bjelland

Det første som slår mot meg idet vi kommer inn i landsbyen Chingawe i Malawi, er duften av blomster. Det lukter så godt. Faktisk så godt at det første jeg må spørre om, er hvor lukten kommer fra.

– Det er biene mine, det. De sørger for at

hele området lukter så godt. Se her. Du må smake på honningen. Jeg har akkurat vært og hentet den, smiler Foster Jeminati.

Han eier den første gården vi kommer til. Han eier også området som nå er utlånt til opplæring av tolv bønder i landsbyen. De skal lære seg å dyrke smartere, moderne og mer plasseffektivt.

KJØPER STARTPAKKER

Bøndene kjøper seg en startpakke som består av kvalitetsfrø, et irrigasjonsnett og gjødsel. Et slikt sett koster rundt 100 kroner. Før måtte de hente vann flere ganger om dagen for å sørge for at plantene fikk nok vann.

Bønder som benytter seg av irrigasjonsnett – eller dryppsystemer, som det også kalles – slipper å hente vann i brønner og elver. I stedet fyller de vann i en bøtte som er koblet til to slanger. Slangene har små hull, slik at vannet pipler ut og gir jevn vanning av grønnsakene. Dette bidrar til å bruke vannet sparsomt og akkurat der det trengs.

Foster er leder for bøndene og ønsket selv å ta i bruk nye metoder.

– Uten kunnskap hadde jeg ikke greid å komme meg videre som bonde. Jeg hadde stagnert. Jeg drev også med tobakk, men nå tjener jeg mer på grønnsaker enn på tobakk, så det har lønt seg for meg å investere, smiler han.

SPARER PÅ VANNET: Med dryppsystem og kunnskap lærer bøndene om moderne jordbruk og bruker vannet de har tilgjengelig på en effektiv måte.

I tillegg til å lære seg å bruke nye metoder får de også tett oppfølging av en agronom. Interessen for å være med har vært stor, forteller Foster.

– Vi har fått resultater så fort, og det har gjort folk nysgjerrige og interesserte. På kort tid har folks inntekt endret seg, og det er jo motiverende, smiler han.

I Malawi er mellom 16 000 og 17 000 bønder med på prosjektet.

BLE IMPONERT

Gezina Banda er i full sving med å fylle bøtta med vann i brønnen. Hun er en av dem som ville investere i dryppsystem.

– Jeg kom litt senere med, for jeg var ikke helt sikker på om jeg vil være med. Men jeg ble så imponert når jeg så hvordan grønnsakene vokste at jeg bestemte meg for å være med, forteller hun.

Med datteren Christina (2) på ryggen går hun og setter bøtta på plass på stativet i åkeren. Så kan dryppsystemet gjøre jobben uten at hun løfter en finger for å vanne.

– Jeg har lyst til å videreutvikle det jeg lærer her i min egen grønnsakåker hjemme. Jeg skjønner jo nå hvor mye jeg har oversett og ikke tatt til meg tidligere, sier hun.

Salome Foster er også en av bøndene som er med.

– Jeg ble utrolig motivert da jeg fikk høre om prosjektet. Ikke minst ble jeg motivert

av å høre hvor mye de tjente, smiler hun. Sammen med ektemannen har hun dyrket tobakksplanter, men ønsket å spe på inntektene sine.

– Vi har vært bønder bestandig, men det å se ting med nye øyne har vært utrolig lærerikt. Da jeg startet med mitt første grønnsaksbed, trodde jeg at jeg kunne tjene rundt 160 kroner på grønnsakene mine. Agronomen sa at jeg kunne gange det med ti, altså 1600 kroner. Det trodde jeg ikke på. Men det har vist seg å være sant, ler hun.

Hun legger ikke skjul på at det å være bonde har vært et tøft liv.

– Før var det hardt, men nå går det jo som en drøm, avslutter hun. ■

TANZANIA: Også i Tanzania har Kirkens Nødhjelp samme type prosjekt for bønder som i Malawi. En av dem som er med, er Fatuma Willison Tumbeza. I prosjektet får bøndene kvalitetsfrø, gjødsel og opplæring i hvordan vannet kan benyttes på best mulig måte for å få gode avlinger.

60 år med rent vann

Gjennom Kirkens Nødhjelps lange historie med vann, sanitær og hygiene har vi reddet liv i krisesituasjoner og forandret liv i fattige lokalsamfunn.

TEKST:Aina Johnsen Rønning FOTO: Kirkens Nødhjelp arkiv

I 1947 strakte norske menigheter ut en hjelpende hånd til Tysklands sivile ofre etter andre verdenskrig. Slik ble Kirkens Nødhjelp født. De to første tiårene var fokusert på nødhjelp til flyktninger og ofre for naturkatastrofer.

I 1967 brøt det ut en brutal borgerkrig i

Nigeria etter at Biafra-regionen erklærte sin selvstendighet. Regionen ble utsatt for en blokkade som førte til hungersnød. 35 kirkelige og andre organisasjoner fra mer enn 20 land iverksatte en humanitær luftbro med 5000 flylass med medisiner og mat i løpet av 18 måneder. Bildene av grusomhetene – og den humanitære innsat-

sen – fylte norske tv-skjermer, og Kirkens Nødhjelp ble allemannseie i Norge.

FRA NØDHJELP TIL UTVIKLING

Etter en optimistisk periode på 1960-tallet økte andelen afrikanere som levde i ekstrem fattigdom til over halvparten av befolkningen i begynnelsen av 80-årene. Det

Borerigg i Tigray, Etiopia i 2017.
FOTO: Ebba Tafese

internasjonale bistands- og nødhjelpsmiljøet innså at man måtte skape utvikling, ikke bare ved å overføre kunnskap og kapital som på 70-tallet, men også ved å motarbeide skjeve internasjonale forhold.

En nødhjelpsoperasjon i sør i Sudan utviklet seg til et gigantisk utviklingsløft med storstilt utbygging av skoler, infrastruktur og ikke minst 500 nye brønner. Det ble tydelig at mangelen på demokratiske og administrative institusjoner gjorde at Sør-Sudan hadde behov for utviklingshjelp. Kirkens Nødhjelp bygget opp en enorm organisasjon i landet med på det meste 200 nordmenn i regionen.

– I Sudan var vi i gang med en utrolig viktig innsats. Landet var ødelagt etter 17 års borgerkrig. I tillegg til nye bygninger, rent vann, forbedret jordbruk og helse-tilbud virket vårt nærvær stabiliserende på samfunnet. Landets myndigheter ønsket at vi skulle fortsette, forteller Jan Arnold «Jappe» Erichsen, generalsekretær i Kirkens Nødhjelp fra 1978 til 1992.

FRA SENTRALT TIL LOKALT

Selv om Kirkens Nødhjelp begynte å jobbe mer langsiktig, var tanken fortsatt å utføre arbeidet selv. Denne holdningen møtte etter hvert sterk motstand, og budskapet fra kirkelige partnere i sør var ikke til å ta feil av. De ønsket at Kirkens Nødhjelp ikke skulle gjøre arbeidet for dem, men sammen med dem, basert på gjensidig respekt og i felles kamp mot de urettferdige strukturene som var roten til fattigdommen og nøden.

Etter 15 års innsats i Sudan gjennomførte Kirkens Nødhjelp i 1987 en evaluering av arbeidet og forholdet til lokalsamfunnene. Lokale myndigheter og kirker etterlyste mer deltakelse i beslutninger og ansvar for gjennomføring av tiltak. Denne prosessen førte til et prinsipp om at partnerorganisasjonene på bakken skulle ha ansvaret for gjennomføringen av arbeidet. Men minst like viktig var en dreining fra å tenke på rent vann og annen nødhjelp som en gave fra rike nordmenn

til fattige i sør – til en rettighet.

– Ingen skal takke for penger fra Norge som gir dem rent vann i landsbyen – det er en menneskerett, var mantraet fra Atle Sommerfeldt, som var generalsekretær i Kirkens Nødhjelp fra 1994 til 2012.

Med lokal forankring kom også lokalt eierskap. Et prosjekt i Sumbawanga i Tanzania utviklet metodikken der de som har hatt ansvaret for å hente vann, skulle få eierskap gjennom å identifisere hvor det skulle bores etter vann, og hvem som skulle ha ansvaret for drift og vedlikehold av brønnen. I Sudan ble hundrevis av brønner boret og installert med enkle håndpumper, mens andre hadde solcelledrevne pumper. Opplæring av lokale mekanikere og innsamling av vannavgift for å dekke vedlikehold ble viktig for å skape eierskap til brønnen i lokalsamfunnet. I Etiopia samarbeidet vi tett med fagmyndigheter i en systematisk utvikling av vanntilførsel til ulike formål. Kombinasjonen av tradisjonelle brønner,

I over 60 år har Kirkens Nødhjelp jobbet med vann og brønnboring for å sikre mennesker rent vann. Det er en stor del av vårt arbeid. Vann, sanitær og hygiene har vært livsviktig i kampen mot sykdommer, det siste året også mot pandemien. **FOTO:** Erik Sloreby

dammer for irrigasjon til landbruket og utbygging av tyngdekraftsbasert distribusjon fra vannkilder i høyden gjennom rørledninger til tappestasjoner gjorde Kirkens Nødhjelp til en viktig vannaktør i Etiopia.

FRA VELDEDIGHET TIL PROFESJONALITET

Det var på 1990-tallet at Kirkens Nødhjelp for alvor ble en vannorganisasjon. I et møte med Utenriksdepartementet ble ansvaret for helse, kommunikasjon, mine-rydding og vann fordelt mellom Norges største hjelpeorganisasjoner. Vann, sanitær og hygiene – i fagmiljøet ofte forkortet til WASH – var et naturlig valg for Kirkens Nødhjelp.

Samtidig ble Kirkens Nødhjelps strategi for katastroferespons gjennomgått, og i 1993 ble den første beredskapsgruppa etablert. Den besto av 30 eksperter fra offentlig og privat sektor i Norge, som på kort varsel kunne rykke ut til katastrofeområder. Flyktningkrisen etter folkemordet i Rwanda ble den første store testen som viste Kirkens Nødhjelps kompetanse og kapasitet på vann, sanitær og hygiene.

I samarbeid med Utenriksdepartementet og NOREPS (Norwegian Emergency Preparedness System) bygget Kirkens Nødhjelp opp globale beredskapslagre med utstyr som på få timers varsel kunne flys til katastrofeområder over hele verden. Etter hvert ble disse utviklet i samarbeid med World Food Programs depoter i

Dubai og Malaysia. Utstyret ligger ferdig pakket i såkalte WASH-sett der hvert sett kan forsyne 5000 mennesker med tilgang til rent vann, sanitærfasiliteter og hygieneartikler i akutte situasjoner.

Beredskapsgruppen og katastrofelagene gjør at Kirkens Nødhjelp raskt kan sende WASH-eksperter med utstyr til katastrofeområder hvor som helst i verden. Dette systemet viste seg å være avgjørende spesielt i plutselige naturkatastrofer eller flyktningkriser, som jordskjelvene i Pakistan i 2005, Haiti i 2010 og Nepal i 2015 – eller flyktningkrisen i Tsjad i 2013: – Kirkens Nødhjelp ble kontaktet av UNHCR (FNs høykommissær for flyktninger) etter at 23.000 flyktninger hadde krysset grensen fra Sudan til Tsjad. På

under en uke hadde vi flydd ned vannrenseutstyr og personell, og så snart utstyret ankom i felt, begynte vi å levere rent vann, som var livsnødvendig i et av verdens tørreste områder. «Dere reddet livet til flyktningene», sa UNHCRs WASH-koordinator til meg etter at operasjonen var ferdig, forteller Arild Isaksen, en av Kirkens Nødhjelps fremste eksperter på katastrofeberedskap.

EN VERDENsleder PÅ VANN

Kirkens Nødhjelp regnes i dag som en av verdens fremste aktører på vann, sanitær og hygiene i nødhjelps- og utviklingsarbeid. Dette innebærer blant annet at vi tar ansvar i den globale WASH-koordineringen. Etter flere store hendelser, først og fremst tsunamien i Sørøst-Asia i 2004, erfarte FN at bedre koordinasjon krevdes for å hindre at hjelpeorganisasjonene gikk i føttene på hverandre, og i 2005 kom en stor humanitær reform som ga bedre koordinering.

Kirkens Nødhjelp engasjerer seg sterkt i Global WASH Cluster (GWC), et nettverk for de største WASH-organisasjonene i verden. Kirkens Nødhjelp er med i ledelsen av GWC og deltar i tekniske arbeidsgrupper, og i flere år ledet vi Field Support

Team-prosjektet (FST). Prosjektet sender ut de mest erfarne innen WASH for koordinering og informasjonsdeling i verdens største humanitære katastrofer.

– Under jordskjelvet i Nepal meldte myndighetene at de trengte en koordinator for vann, sanitær og hygiene. Den utfordringen tok Kirkens Nødhjelp, og jeg var en av dem som ble sendt ut for å ta ansvar i tre kritiske måneder inntil landet selv hadde kapasitet og kompetanse, forteller Clara Bülhoff, som var en av Kirkens Nødhjelps FST-representanter i 2015.

Også i mer langvarige situasjoner kan WASH-eksperter fra Kirkens Nødhjelp og FST bli bedt om å lete etter huller i beredskapen og mobilisere ressurser fra FN eller andre organisasjoner til å dekke behov der staten ikke klarer det selv.

– Vi lager en strategi slik at alle jobber mot samme mål. Vi kartlegger krisen, organiserer partnerne, ber om penger og peker på viktigheten av at de stiller med ressurser til vann, sanitær og hygiene. Så overvåker vi situasjonen fortløpende for å sikre at organisasjonene gjør det de har lovet. Ofte handler det om å definere hva ulike aktører mener med begrepene, slik at vi har en felles forståelse. Hva er for eksempel «nok vann» i en krise, sier

OVER: Agnes får vann i 2015 med innsamling fra TV-aksjonen i 2014.

FOTO: Hege Kristin Ulvin

VENSTRE: Her er latriner Kirkens Nødhjelp bygget i Sudan

FOTO: Marc Vanappelghem

David Alford, som tidligere arbeidet for Kirkens Nødhjelp i FST-prosjektet.

VANN TIL MILLIONER

I 2014 gikk hele Norge med innsamlingsbøsser i NRK tv-aksjonen med mål om å gi én million mennesker bærekraftig tilgang til rent vann. 253 millioner kroner ble samlet inn til Kirkens Nødhjelps arbeid, og i årene frem til 2020 sørget vi for rent vann til over 1,8 millioner mennesker.

Kirkens Nødhjelp fortsetter hele tiden vårt viktige arbeid med vann, sanitær og hygiene. Vi arbeider fortsatt primært gjennom lokale partnere, men også med ekspertise fra Norge som kan rykke ut i katastrofesituasjoner og andre sammenhenger der våre partnerorganisasjoner og landkontorer har behov for støtte.

– Rent vann er mer enn bare vann. Det er nøkkel til liv, helse, likestilling, fred og katastrofeberedskap. Å bekjempe fattigdom er å gi mennesker muligheter. Rent vann er en slik mulighet. Derfor sier vi at vann forandrer alt, sier generalsekretær i Kirkens Nødhjelp Dagfinn Høybråten. ■

Du veit
håpet ditt
er minst like vakkert
selv om det speiles
i grumsete vann

Trygve Skaug

Uusgure, Somalia

Når det har vært tørke og sult så lenge
at du ikke husker noe annet.
Når det ikke har regnet skikkelig på flere år.
Når du hører at hjelpen er på vei,
da kommer du deg dit.
6,2 millioner mennesker
trenger hjelp i Somalia.
Noen av dem finner veien til landsbyen,
og Kirkens Nødhjelp deler ut vann og mat.
Stilheden av folk som ikke tør å tro det er sant
er en helt egen stillhet.
Så kommer smil og latter.

Fra foto- og poesiutstillingen «Ser alt du er» laget av fotograf Håvard Bjelland og poet Trygve Skaug for Kirkens Nødhjelp.

Vann – en menneskerett

Vann er en menneskerett og helt avgjørende for å sikre alle menneskers liv, helse og livsgrunnlag. Likevel mangler 771 millioner mennesker tilgang til rent vann. Pandemien har vist oss hvor livsviktig rent vann, hygiene og sanitære tjenester er.

I mange år har vi sett en positiv utvikling, hvor stadig flere har fått bedre tilgang. Men nå advarer FN mot en ny og skadelig utvikling, nemlig at flere vil oppleve vannmangel på grunn av klimaendringer, forurensning og sløsing med vann. Over 2 milliarder mennesker lever i dag i land med høy vannsårbarhet, og omtrent fire milliarder mennesker opplever alvorlig vannmangel minst en måned per år. De mest sårbare menneskene rammes hardest av vannmangel.

Halvparten av de som mangler rent drikkevann, bor i Afrika, og i Afrika sør for Sahara, er det kun 24 % av befolkningen som har tilgang til rent drikkevann. Fattige mennesker bruker en større del av sin inntekt for å betale for dyre vanntjenester med dårlig kvalitet. Mennesker med høyere inntekt har lettere tilgang til rent vann.

I hele verden merker vi nå effekten av klimakrisen. Mer tørke, mer flom. Både for lite og for mye vann kan være katastrofalt. Fordi klimakrise er vannkrise.

Vann er i økende grad en knapp ressurs. FN har beregnet at i 2050 vil

LISA SIVERTSEN,
leder, Avdeling for
Kommunikasjon og Politikk i
Kirkens Nødhjelp

opptil 50 % av verdens befolkning tidvis mangle rent vann. Klimaendringer, forurensning av vann, økt forbruk av vann og dårlig vannforvaltning er de viktigste årsakene.

Millioner av mennesker kan bli tvunget til å forlate hjemmene sine på grunn av vannmangel i 2030.

I Norge tar vi kanskje rent vann for gitt. Og det er kanskje derfor vann ikke får noe særlig politisk oppmerksomhet i

Norge. Kirkens Nødhjelp mener at norske myndigheter må bidra til at alle mennesker får rent vann, også i fremtiden. Derfor må norske myndigheter:

- Kutte norske utslipp, siden klimakrisen gjør vannmangelen mange steder i verden stadig mer akutt.
- Øke finansieringen av klimatilpasning og tiltak som gjør det mulig for fattige mennesker å tilpasse seg klimaendringer og mer ekstremvær.
- Fortsette å satse på vann og sanitær i sin humanitære innsats og øke sin innsats på disse områdene.
- Bidra til å stanse forurensning og dårlig forvaltning av vann og øke innsatsen for bærekraftsmål 6 om rent vann til alle

Å sikre sårbare og fattige mennesker vann har vært en blå tråd i Kirkens Nødhjelps arbeid over 60 år. Fordi vann er grunnleggende for alt liv, utvikling og muligheten til å leve et liv i verdighet. Vi er bekymret for at en fremtidig vannkrise vil ha stor innvirkning på alle mennesker på jorden. Men vi er spesielt bekymret for de fattige og sårbare gruppene som allerede er hardt rammet av en urettferdig vannkrise. Derfor kommer Kirkens Nødhjelp til å fortsette å arbeide for at alle mennesker skal få tilgang til rent vann, også i en fremtid med mer usikker vanntilgang. ■

KIRKENS NØDHJELPS NETTBUTIKK

RENT VANN
250,-

Med varig tilgang til rent vann forandrer denne gaven alt for ett menneske.

GEIT
250,-

Geita er gave som fortsetter å gi. Den gir melk, ost, naturgjødsel og liv til enda flere geiter.

VANNDRÅPE - ARMBÅND
950,-

Det vakre, dråpeformede smykket i massivt sølv er designet for Kirkens Nødhjelp av Ulrikke Vogt i samarbeid med gullsmed Heyerdahl.

VANNDRÅPE - ØREDOBBER
950,-

Disse dråpeformede øredobbene passer flott sammen med armbåndet. De symboliserer vårt viktige arbeid for retten til rent vann.

JORDKLODEN FRA KR 1790,-

Jordkloden symboliserer fred, forsoning og klima. Smykket kommer i massivt sølv eller i gullbelagt utgave.

I vår nettbutikk kan du kjøpe både symbolgaver og kvalitetsprodukter for enhver anledning. Overskuddet går til hele Kirkens Nødhjelps arbeid.

Nettbutikken finner du på gaversomforandrerorden.no

RENT VANN
REDDER OG
FORANDRER LIV.

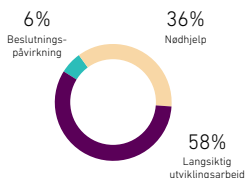
RENT VANN
FORANDRER ALT.

Slik bruker vi pengene:

Slik jobber vi:

KIRKENS NØDHJELP
actalliance